

**Berlin lüktetése:
Séta a techno
kulturális öröksége
nyomában**

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Általános információk

2024 óta Berlin **techno kultúráját** Németország **szellemi kulturális örökségének** tekintik. Ez a túra a zene, a városi tér, az elhagyatott épületek és az újraegyesítés utáni Berlin új szabadságainak segítségével mutatja be **korai éveit**.

Elsődleges témák: Techno kultúra, szabadság és kreativitás, kultúra és kereskedelem közötti konfliktusok.

Csoportlétszám: 1-8 résztvevő

Kiindulási hely: A terror topográfiája / Fennmaradott falszakasz
Niederkirchnerstraße 8, 10963 Berlin

6,5 km (egy metróúttal együtt)

Távolság: 2,5 óra

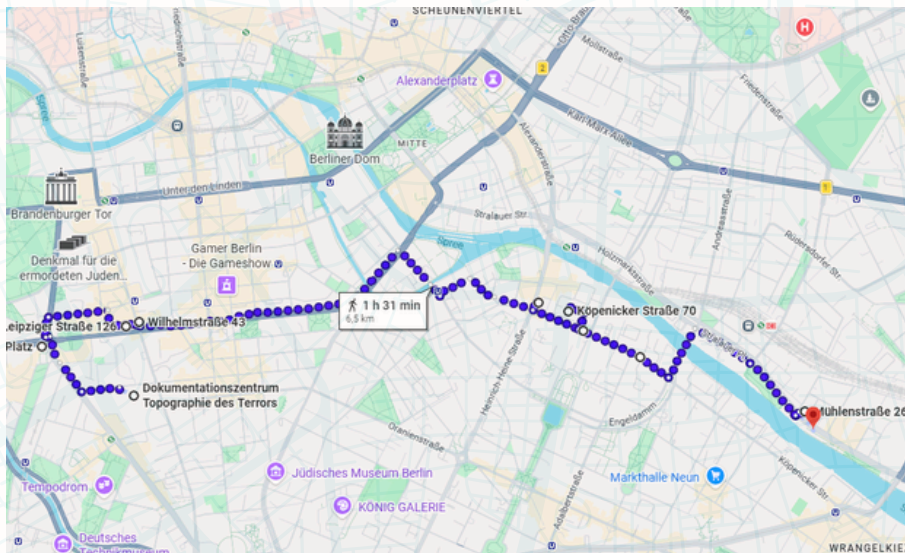
Becsült időtartam: „Berlin ritmusai” – füzet, feltöltött telefon, szokásos városi turisztikai felszerelés, térképkalkalmazás, például a Google Térkép

Hozzáférhetőségi szint: Könnyűtől közepesen nehézig, többnyire oldalirányban, de bevágásokkal, lépcsőkkel és rámpákkal is.

„Nem volt utca, nem volt aszfalt, nem voltak utcai lámpák, csak kátyúk. A világ szélén voltunk. Egy jelentéktelen barakk előtt álltál egy aszfaltos telken. Miután a kidobók beengedtek, beléptél a tánctérre, amelyet eklektikus house-hangzás jellemzett.”

– Dimitri Hegemann, a Tresor társalapítója

Általános információk

Útiterv

- A terror topográfiája című kiállítás
- Sony Center
- Egykori Tresor klub
- Egykori E-Werk klub
- Egykori Walfisch klub
- Egykori Planet klub
- A mai Tresor klub
- Eisfabrik és a Spree-part
- East Side Gallery

SCAN ME

Hozzáférhetőség

Járdák és süllyesztett járdaszegélyek

A séta nagy része Mitte és Friedrichshain-Kreuzberg városi járdáin halad. A járdák többnyire elég szélesek, de az átkelőknél előfordulhatnak magas vagy szabálytalan járdaszegélyek, valamint szűkebb részek a Spree-parton és régebbi utcákon. Kerekesszékes vagy korlátozott mozgású résztvevőknek néhány ponton segítségre lehet szükségük.

Lépcsők, rámpák és liftek

Az útvonal egy U-Bahn-utazást is tartalmaz. Ezen a szakaszon nem minden állomás teljesen akadálymentes; lépcsők, mozgólépcsők lehetnek, a liftek pedig nem mindig működnek. A kültéri állomások utcaszintről elérhetők, de egyes rövidítések vagy vízhez közeli kilátópontok lépcsősek lehetnek.

Pihenőhelyek és ülőhelyek

Több pihenési lehetőség van az útvonalon: padok a Potsdamer Platz közelében, ülőhelyek a Spree-parton, alacsony falak az East Side Gallery környékén. Garantált ülőhelyes, tervezett pihenőpont azonban kevés van, főleg a séta középső részén.

Akadálymentes mosdók

Nyilvános vagy félig nyilvános mosdók vannak nagyobb csomópontoknál, például Potsdamer Platznál és Ostbahnhofnál, bevásárlóközpontokban és közeli vendéglátóhelyeken. A hozzáférés azonban nem garantált, gyakran kávézóktól vagy éttermektől függ.

Biztonság

A szokásos városi biztonsági szabályok érvényesek:

- maradj a csoporttal
- figyelj a forgalomra és a kerékpárookra
- tartsd biztonságban az értékeidet

Berlin lüktetése

1. állomás: A terror topográfiája / fennmaradt falszakasz

A kontrolltól az ürességig

Aligha lehetne nagyobb a kontraszt a kiindulópontunkon egy olyan séta elején, amely a kulturális szabad terekről és a korai techno mozgalom kreativitásáról szól.
Mert mi az önkifejezés és a szabad egyének eksztázisának ellentéte?

Kontroll! A mi esetünkben: állami kontroll, egészen a halálos erőszakig.

Amit itt látunk, az az egykori határvédelmi létesítmények része, az úgynevezett „halálsáv”. A halálsáv a Fal kelet-berlini oldalán húzódó, erősen biztosított határzóna volt: széles, megtisztított folyosó a tényleges határfal és a további akadályok között, amelyet úgy alakítottak ki, hogy a szökést szinte lehetetlenné tegye.

Jellemző elemei közé tartoztak a jelző- és szögesdrótkerítések, járőrutak, reflektorok, őrtornyok, járművek elleni árkok és más akadályok, valamint a felgereblyézett homok vagy kavics, amelyben láthatóvá váltak a lábnyomok.

Berlin lüktetése

A hely, ahol állunk, közvetlenül egy fennmaradt falszakasz mellett található. Itt, az eredeti helyszínen még mindig láthatod, merre húzódott a Fal, és milyen közel volt ez a terület az egykori határához.

A Fal leomlása után egyfajta vákuum nyílt meg az egykori nyomvonala mentén. A teljes kontroll helyét eleinte az üresség vette át. Egy üresség, amelyet a merész, **kreatív emberek** alig várták, hogy megtöltsenek.

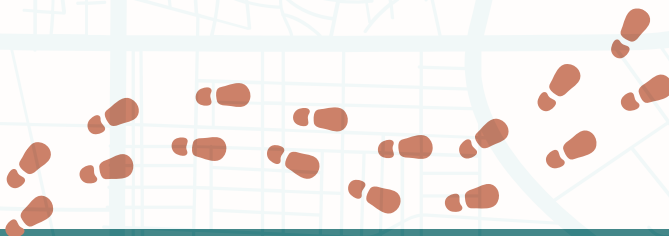
Feladat

SCAN ME

Következő állomás:

Miután elhagytátok a kiállítás területét, forduljatok balra a Stresemannstraße felé, majd forduljatok jobbra, amíg el nem éritek a Potsdamer Platzot.

Berlin lüktetése

2. állomás: Potsdamer Platz / Sony Center

Pusztaságból csillogó vállalati térré

**Harmincöt év hosszú idő
egy élő város életében.**

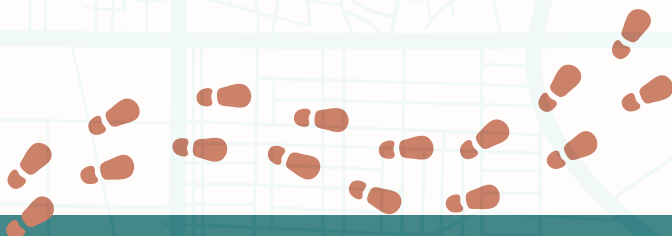
**Ennek egyik eredménye
az, amit itt látsz a
Potsdamer Platzon, a Sony
Centernél.**

**A város üveg homlokzatok
és forgalmi ütőerek között
lüktet.**

Emberáradatok keresztezik egymást, beszélgetésfoszlányokat hallunk, guruló bőröndök és autók zaját.

Minden négyzetméter megtervezett, tulajdonban van, és egyértelműen meghatározott használatához kötődik – vagyis, ha úgy tetszik, újra kontroll alatt áll.

Az **1990-es évek** elején itt szinte **semmilyen kontroll** nem volt: a Potsdamer Platz hatalmas, homokos, sáros romvidék volt, üres telkekkel és rögtönzött ösvényekkel ott, ahol korábban a Fal és a „senki földje” húzódott.

Berlin lüktetése

A Tresor felé tartó klubozók (ez lesz a következő állomásunk) arra emlékeztetnek, hogy sötét, nyitott területeken kellett átkelniük, hogy eljussanak pincékhez és félig lerombolt épületekhez.

Ezek az **üres, meghatározatlan terek** megkönnyítették, hogy valami új kezdődjön el anélkül, hogy bárkitől vagy bármilyen hatóságtól engedélyt kellett volna kérni.

Mi történik, ha egyszerűen játszatsz és kifejezheted magad anélkül, hogy bárki nemet mondana? Erről szólt a Tresor.

Feladat

SCAN ME

Következő állomás:

Kövessétek a Leipziger Straßét nyugat felé a 126-os számig.

Berlin lüktetése

3. állomás: Az egykori Tresor klub

A techno szimbóluma Berlin

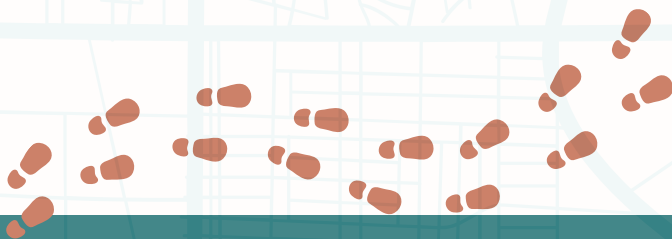
Bizonyos értelemben véletlen volt.

Detroitban egy új, gépies zene született, aztán leomlott a Fal, és az egykori NDK-főváros „autonóm zónává” változott.

Hirtelen ott volt ez a rengeteg üres tér, amelyet fel lehetett fedezni. A techno pedig ennek lett a filmzenéje.

A bulik igazi sztárjai gyakran az elhagyott, **pusztuló épületek** voltak, amelyek **tánctérré** alakultak – néha csak egyetlen éjszakára, néha elég hosszú időre ahhoz, hogy a világ minden tájáról érkező emberek táncolhassanak bennük.

Ebből a hangulatból született meg a Tresor: ma a Leipziger Straße 126a steril építésze sem árul el abból, hogy 14 éven át ez volt a techno dobogó szíve.

Berlin lüktetése

Amikor a Tresor 1991 márciusában megnyílt, a hely még félig legális volt, tisztázatlan engedélyekkel. Kelet- és nyugat-berliniek, punkok, raverek és kíváncsi kívülállók találkoztak itt Detroit technóra, egy sötét, izzadt, szinte levegőtlen páncélteremben. A zenerajongóknak előbb még meg is kellett találniuk a helyet.

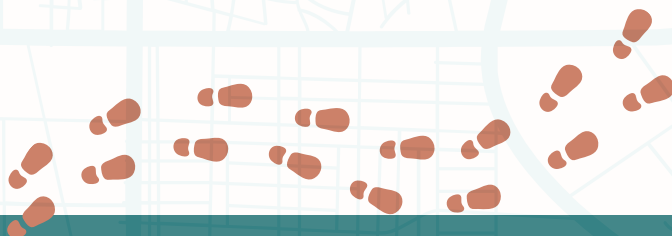
Nem volt utca, nem volt aszfalt, nem voltak utcai lámpák, csak kátyúk. A világ szélén voltunk. Egy jelentéktelen barakk előtt álltál egy aszfaltos telken. Miután a kidobók beengedtek, beléptél a táncterre, amelyet eklektikus house-hangzás jellemzett.

– Dimitri Hegemann, a Tresor társalapítója

Az emberek arra emlékeznek, ahogy az izzadság csöpögött a mennyezetről, a sört fémrácsokon keresztül adták tovább, a stroboszkóp villanásai átvágtak a ködön, a táncosok pedig sziluetteké váltak.

Sokan úgy írják le, hogy megváltozott emberként jöttek fel a pincéből. A Tresor a megmaradt, fölöslegessé vált terek ideiglenes használatának prototípusává vált: romokat és határinfrastruktúrát alakított a szabadság laboratóriumaiává.

1991 és 2005 között több ezer éjszaka zajlott itt, de ma a felszínen semmi sem meséli el ezt a történetet. A Tresor ma Kreuzbergben, a Köpenicker Straßén található.

Berlin lüktetése

A Tresorban a techno anonim, izzadt és félig legális volt. Alig néhány évvel később már tévékamerák és hírességek táncoltak ugyanerre a zenére a következő állomásunkon, az E-Werkben: egy üzemen kívül helyezett erőműben, amely techno-templommá alakult, és még az MTV Europe Music Awards aftershow-jának is otthont adott.

Feladat

Videóklip: Tresor a 90'es években

SCAN ME

SCAN ME

Következő állomás:

Ismét kövessétek a Leipziger Straßét nyugat felé, amíg el nem éritek a Wilhelmstraßét. Forduljatok balra, és haladjatok a 43-as számig.

Berlin lüktetése

4. állomás: E-Werk

Erőműből a világ techno-színpadává

A Tresor rejtett páncelesterme után utunk az infrastruktúra egy újabb megmaradt darabjához vezet:

az E-Werkhez, egy 1920-as évekbeli egykori elektromos alállomáshoz.

Míg a Tresor nyers, radikális és kényelmetlen volt, az E-Werk Berlin korai techno kultúrájának csúcspontját és professzionalizálódását testesítette meg.

Ennek következményei is voltak. A teljes szabadságban indult kultúrának ekkor már új kontrollformákkal kellett szembenéznie: bevételekkel, biztonsági előírásokkal és professzionális rendezvényszervezéssel.

A több szint, az acéljárdák és a daruk függőleges játszótérre alakították az épületet: tűzhordók a földszinten, lézerek és vetítések magasan a tető alatt, táncosok az erkélyeken és lépcsőkön. Mindez egy átalakuló kormányzati negyed kellős közepén.

Berlin lüktetése

Itt játszottak olyan DJ-k, mint Paul van Dyk, Sven Väth és a Massive Attack. A Prodigy az 1994-es MTV European Music Awards idején lépett fel. A bulik egyre gondosabban megrendezetté váltak: programrendek, biztonsági személyzet, vendéglisták, szponzorációk. A szabadság érzése még mindig jelen volt, de egyre inkább szervezett formában.

Hirtelen a globális popipar egy olyan térben táncolt, amely foglalt házakból, rave-ekből és kísérleti éjszakákból nőtt ki.

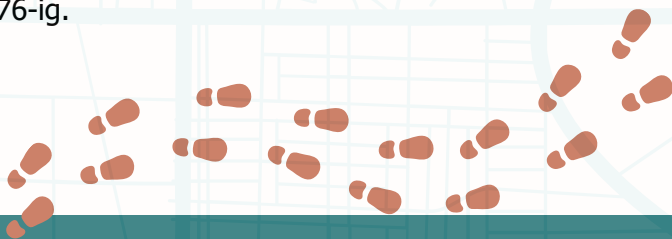
Hangrészlet!
E-Werk Parkplatzparty 1996

SCAN ME

Következő állomás:

Sétáljatok a Stadtmitte metróállomáshoz, szálljatok fel az U2-re a Märkisches Museum felé. Kövessétek a Wallstraßét nyugat felé, majd forduljatok jobbra az Inselstraßénál. Folytassátok az utat a Köpenicker Str. 76-ig.

Berlin lüktetése

5. állomás: Walfisch

Szellemállomásból a világ legszebb poklába

Berlin megosztottsága idején a Heinrich-Heine-Straße fontos határátkelőhely volt a Falnál, különösen az áruforgalom számára.

Maga az U-Bahn-állomás szellemállomás volt: a nyugat-berlini szerelvények megállás nélkül haladtak át rajta, az NDK határőrei felügyelete alatt.

Ez az állami megfigyelés és a szigorú határellenőrzés helye volt.

A Heinrich-Heine-Straße és a Köpenicker Straße sarkán álló épületben egy meglehetősen hétköznapi kocsmá működött Zum Walfisch néven.

Miután leomlott a Fal és összeomlott a határrendszer, a kocsmá valami egészen mássá alakult: **afterhour-menedékké** azok számára, akik még mindig fel voltak pörögve, amikor az összes többi klub már bezárt.

Ismét a korai techno szcéná szereplői álltak mögötte – köztük Peter Michael Strube, akit „Der Würfler” néven ismertek.

Berlin lüktetése

A Der Klang der Familie című könyvben felidézi, hogyan kellett először elmagyarázniuk a három tulajdonosnak, mit jelent az afterhour: nyitás reggel ötkor, csúcsidő reggel hét-nyolc körül, zárás dél körül. Eleinte a tulajdonosok nem hitték, hogy működni fog – aztán működött.

A túra legtöbbször így nézett ki: Tresor, Planet, Walfisch. A Walfisch tényleg nagyon elborult volt. Csodálatos. A világ legszebb pokla. Egy szabad tér, ahová leereszkehdhettél: mindenki teljesen kikészülve, mindenki boldog, és a hangzás még mindig ment.

--Inga Humpe (Der Klang der Familie)

Sokan emlékeznek arra az érzésre, hogy egyszerre voltak teljesen kimerültek és teljesen boldogok, miközben a hangzás megmaradt lüktetése tartotta össze őket.

Ami korábban az állami megfigyelés és az állami kontroll helye volt, hirtelen egy párhuzamos univerzum kapujává vált: ultrahosszú afterhourok világává, ahonnan az emberek néha csak a harmadik napon léptek ki.

Ma ezen a helyen működik a szintén legendás KitKat Club, ahol a techno és a szexpozitív bulik ma is visszhangozzák a testi szabadság korai ethoszát.

Berlin lüktetése

Már ismerjük Inga Humpe két legendás állomását, most vizsgáljuk meg a harmadikat: a Planetet!

Feladat

Hangrészlet! Walfisch 1993

SCAN ME

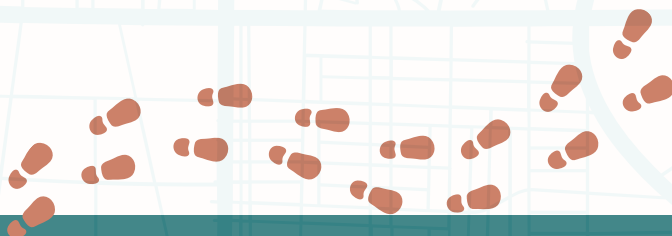

SCAN ME

Következő állomás:

Haladjatok tovább a Köpenicker Straßén az 50-es számig.

Berlin lüktetése

6. állomás: Planet

A Tresor „csinos húga”

A klubok jönnek és mennek, néha ugyanazon a helyszínen. A Planet ilyen hely volt. 1991 és 1993 körül a Planet egy régi szappangyárban működött a Spree közelében, azon a telken, ahová később egy időre a Kater Holzig klub költözött.

A Planet hangulata nagyon más volt, mint a Tresor sötét páncélterme vagy a Walfisch „szép pokla”.

DJ Clé ezt mondja a Planetről a Der Klang der Familie című könyvben:

“A Planet egy kicsit kedvesebb volt, mint a Tresor, talán olyan, mint a csinos húga. Színesebb volt, játékosabb, a közönség melegebb. A hangulat sokkal melegebb volt, a zene nem volt olyan kemény.”

--DJ Clé (Der Klang der Familie)

Berlin lüktetése

DJ Terrible, más néven Andreas Tomall, hozzáteszi:

A Planet átvette a Tresor helyét mint a város központi eseménye. A Tresor annyira halálosan komoly volt, mintha azt mondta volna: 'Nálunk vannak a legkeményebb lemezek, a legkeményebb DJ-k; ha mersz lemenni abba a pincébe, előbb túl kell élned, hogy vissza is tudj jönni.' A Planet mindenki számára szórakozás volt – feltéve, hogy megtalálta. Ha nem tudta, hogy a jel egy kis világító rúd a bejárati bódé előtt, és hogy egy lyukon kell átmenned a kerítésen, örökké fel-alá autózhattál a Köpenicker Straßen.

--DJ Cle' (Der Klang der Familie)

A Planetnek 1993 körül be kellett zárnia, de a helyszín története ezzel nem ért véget.

Néhány évvel később ugyanez a telek adott otthont a Kater Holzignek, annak az új klubhullámnak a részeként, amely ezt a rögtönzött raktárhangulatot márkává és üzleti modellé alakította.

A Planet pontosan ezen a határvonalon helyezkedik el: még vad és ideiglenes, de már egy lépéssel közelebb Berlin éjszakai életének kurált, piacosítható képéhez.

Berlin lüktetése

Feladat

**Videóklip: PLANET Club
(1991-92)**

SCAN ME

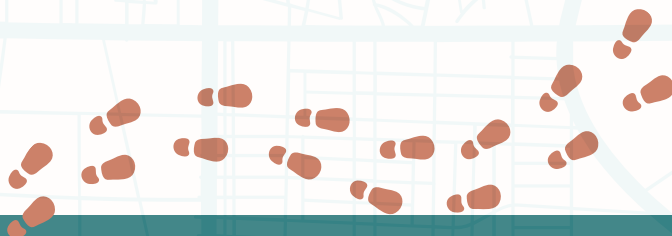

SCAN ME

Következő állomás:

Menjetek vissza egy rövid szakaszon a Köpenicker Straßén, majd forduljatok jobbra a következő udvari bejáratnál.

Berlin lüktetése

7. állomás: Kraftwerk + a mai Tresor

Underground laboratóriumból kulturális intézménnyé

12007-ben a Tresor ebbe az egykori hő- és erőműbe költözött: a Kraftwerkbe.

A Tresor ma már nem underground laboratórium, hanem a nemzetközi techno szcéna ikonja és Berlin kulturális identitásának elismert része.

A régi klub néhány eredeti elemét, például a fémszekrényeket, beépítették az új terekbe. A rögtönzött érzés eltűnt; ez a hely egyértelműen hosszú távra rendezkedett be.

A Kraftwerkben a techno művészeti kiállításokkal, előadásokkal, fesztiválokkal és fényshow-kkal osztozik a téren. Ugyanaz az épület klubesteknek, hanginstallációknak, konferenciáknak és szponzorált eseményeknek is otthont ad.

A techno mára a perifériáról beköltözött a város hivatalos önképének középpontjába.

Berlin lüktetése

Ennek az elmozdulásnak egy apró szimbóluma: az eredeti Tresor-ajtó a Leipziger Straßéről ma a Humboldt Forum „Berlin Global” kiállításában található, üveg mögött – múzeumi tárgyként.

Itt összeérnek a témáink: **szabadság, kontroll és kommerzializáció**. A Tresor félig legális kísérletként indult egy elfelejtett pánccsateremben; ma egy meghatározó ipari műemlékben működik, kulturális politikába és városmarketingbe ágyazva.

A zene még mindig hangos, az éjszakák még mindig hosszúak, de a szcéná sokkal szabályozottabb, biztonságosabb, professzionálisabb, és egy márka része: „berlini techno”.

Ez ugyanazt a kérdést veti fel, amelyet az E-Werknél már feltettünk, csak nagyobb léptékben: **amikor egy kultúra intézménnyé, sőt örökséggé válik, mennyi szabadságot nyer, és mennyit veszít?**

Ugyanakkor a kommerzializáció és a városfejlesztés nyomása arra készítette a techno szcéná egyes részeit, hogy politikusabbá váljanak. Következő állomásaink megmutatják, hogyan váltak a rave-ek tiltakozássá, és hogyan kezdtek a klubok megszólalni a városért.

Következő állomás:

Ugyanazon az úton hagyjátok el a területet, amelyen bejöttetek, majd haladjatok tovább a Köpenicker Straßén a 40-es számig.

Berlin lüktetése

8. állomás: Eisfabrik & Spreeufer

Techno kultúra és politikai tiltakozás

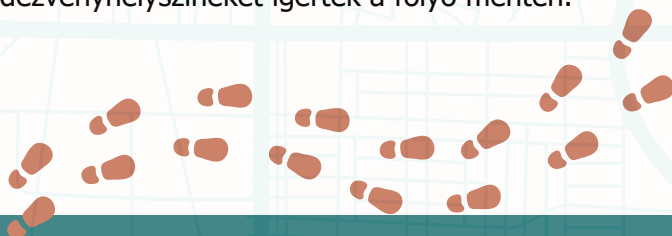

A Köpenicker Straße és a Spree-part ezen szakaszán már nem egy legendás klub előtt állunk, hanem valami előtt, ami ugyanilyen fontos a történet szempontjából:

egy szimbolikus csatatér előtt, ahol a techno, az ingatlanpiac és a városhoz való jog összeütközött.

Az egykori Eisfabrik, Berlin egyik legrégebbi jéggyára, az ipartörténet emlékeként áll itt közvetlenül a folyó mellett. Miután az 1990-es években leállt a termelés, a komplexum lassan pusztulni kezdett: üres csarnokok, betört ablakok, graffiti, alkalmi illegális bulik. A szcéná sok szereplője számára az ilyen romok jelentették a Fal utáni techno természetes élőhelyét: nyers, nyitott tereket, amelyekhez még nem rendeltek világos funkciót vagy árcédulát.

A 2000-es évek elején a Spree-part a város egyik legkeresettebb ingatlanterületévé vált. A Mediaspree név alatt futó tervek új irodákat, hoteleket és rendezvényhelyszíneket ígértek a folyó mentén.

Berlin lüktetése

Az Eisfabrikot, bár műemléki védelem alatt állt, részben bontás és radikális átépítés fenyegette. Itt kezdett a techno kultúra nemcsak a bulik filmzenéjeként, hanem politikai szereplőként is megjelenni.

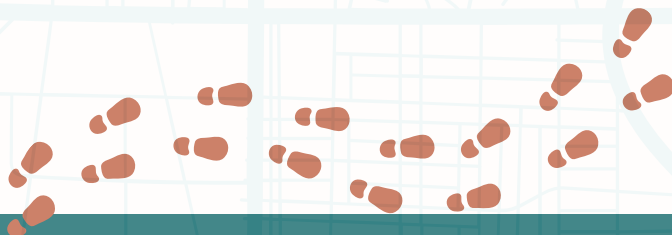
Olyan kezdeményezések, mint a Mediaspree versenyen! vagyis „Süllyesszük el a Mediaspree-t!”, valamint a Fuckparade – egy technoparádé, amely a kommercializált Love Parade elleni tiltakozásként született – vonultak, rave-eltek és kiabáltak a tervezett folyóparti „befektetői építészet” ellen.

Mindez egyetlen nagy kérdésben sűrűsödött össze: kié a Spree?

Sétánk során először kerül egyértelműen kívülre a fókusz: a techno már nemcsak használja a romokat és az üres telkeket, hanem megvédi őket, beszél róluk, és a megélt városi kultúra részeként követeli magának őket.

Az Eisfabrik és a Spree-part körüli konfliktus megmutatja, milyen messzire jutottunk az 1990-es évek elejétől: az elfelejtett helyeken zajló gondtalan illegális rave-ektől eljutottunk azoknak a helyeknek az elvesztése elleni szervezett tiltakozásig.

Innen az egykori Ostgut helyszíne és a Mediaspree-fejlesztések felé haladunk tovább – egy másik pont felé, ahol a klubkultúra, a befektetők és a városimázs közvetlenül ütközött egymással, és ahol a „berlini éjszakai élet” képe tovább élesedett a globális közönség számára.

Berlin lüktetése

Feladat

**Videóklip: Mediaspree
versenken demonstráció,
2008.07.12.**

SCAN ME

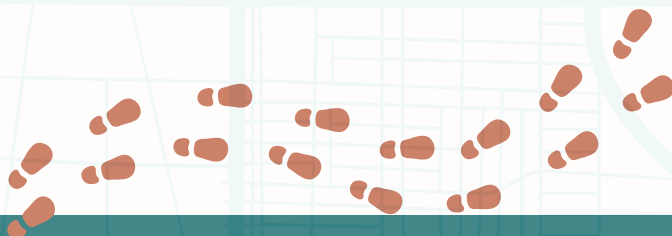

SCAN ME

Következő állomás:

Haladjatok tovább a Köpenicker Straße mentén, majd forduljatok balra az Engeldammra. Keljete át a Spreen, majd forduljatok jobbra a Stralauer Platzra, amíg el nem éríte a Mühlenstraße 26-ot.

Berlin lüktetése

9. állomás: Ostgut

A szubkultúrák eltűnnek vagy intézményesülnek

Az Ostgut 1998-ban nyílt meg egy egykori vasúti áruraktárban.

Éjszaka Berlin egyik legfontosabb klubjává vált a kemény techno, valamint a queer, meleg és fetishtarát bulik számára; nappal csak egy újabb megmaradt ipari épület volt egy olyan területen, amelyet a befektetők és tervezők már éppen átalakítottak.

A 2000-es évek elején a csarnokot lebontották, és helyére az a stadionkomplexum került, amely ma itt áll: ugyanannak a Spree menti fejlesztési hullámnak a részeként, amelyet gyakran Mediaspree néven foglalnak össze.

Maga az Ostgut nem ennek a konfliktusnak a fő tiltakozási ikonja volt, de eltűnése jól mutatja, mi történt sok szubkulturális térrel.

Az Ostgut csapata és szellemisége azonban nem tűnt el, hanem egy másik közeli, egykori erőműbe költözött. Ott nyílt meg 2004-ben a Berghain, amely azóta a berlini techno és éjszakai élet globális szimbólumává vált.

Berlin lüktetése

A Berghain paradoxon a történetünkben: egy **világhírű, végtelenül felkapott klub**, amely az ajtópolitikáján és szigorú „nincs fotó” kultúráján keresztül mégis képes **védett, félig rejtett térnek** érződni.

Megmutatja, hogy még a kommercializált, marketingelt „berlini éjszakai életben” is fennmaradhatnak a valódi szabadság kis zsebei, ha gondosan megvédik őket.

Innen az East Side Gallery felé indulunk, vissza a Falhoz, amely ma már hivatalos emlékmű, hogy lezárjuk a kört határok, romok, klubok és örökség között.

Következő állomás:

Irány az East Side Gallery – ezt nem érdemes kihagyni.

Berlin lüktetése

10. állomás: East Side Gallery

Ott zárunk, ahol kezdtük: a berlini Falnál

Az East Side Gallery egy 1,3 km hosszú szakasz az egykori határfalból, amelyet falfestmények borítanak, műemlékként védenek, és évente turisták milliói látogatnak meg.

Közvetlenül a Fal leomlása után a világ minden tájáról érkező művészek jöttek ide, hogy a szabadság, a remény és az újraegyesítés képeit fessék a betonra.

Ami korábban embereket választott el egymástól, hirtelen egy új történet vásznává vált: a nyitottság és a határok átlépésének történetévé. Ma az East Side Gallery Berlin hivatalos örökségének része, minden marketingkiadvány kulcsképe, miközben hotelek, irodák és egy aréna veszik körül – olyan fejlesztések, amelyek mind erős viták tárgyai voltak a Mediaspree-debates során.

Sétánk során hasonló utat követtünk Berlin techno kultúrájában is. Elfelejtett pincékben és romokban kezdődött – a Tresor pánclétermében, az E-Werk erőművében, a Walfisch afterhour-poklában, a Planet játékos raktárterében.

Berlin lüktetése

Ezután nagyobb, biztonságosabb, professzionálisabb terekbe költözött: az E-Werkbe a csúcspontján, a **Kraftwerkbe** és a mai **Tresorba**, valamint a **Berghainba** mint globális szimbólumba. Végül pedig, akárcsak a Fal, a város hivatalos történetének részévé vált.

2024 óta Berlin techno kultúráját az **UNESCO Kulturális Örökség** Bizottsága hivatalosan szellemi kulturális örökségként ismeri el.

A **Tresor** eredeti ajtaja ma üveg mögött áll egy múzeumban, a techno szerepel a kulturális örökségi nyilvántartásokban, a klubestek pedig kurált fesztiválprogramokban jelennek meg. Ami romok között zajló illegális rave-ként kezdődött, ma olyasmi, amire a város büszke, és amit meg akar védeni.

Feladat

SCAN ME

A séta itt véget ér, de Berlin ritmusa tovább lüktet. Hallgassatok tovább, fedeztetek fel tovább, és gondolatok arra, milyen történeteket mesélhetne a saját környéketek.

Berlin lüktetése

Hivatkozások

Kiállítás a berlini Fal mentén, háttérben a Szövetségi Pénzügyminisztériummal, 2019, saját munka, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=83854053>
Hochhausformation: Forum-Tower, Kollhoff-Tower, Bahntower, készítette: Tuxyso / Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=44485701>

„Régi” Tresor a Leipziger Straßén, 2003. A szerzőség géppel olvasható formátumban nincs megadva. Michael Brossmannt feltételezik szerzőnek a jogtulajdonosi információk alapján. A szerzőség géppel olvasható formátumban nincs megadva. Feltételezhetően eredeti mű a jogtulajdonosi információk alapján. <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=893396>

Vároépület az E-Werk belső udvarában, 2008, készítette: Jörg Zägel – saját munka, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=7109610>

Épület a KitKatClubbal, 2025, készítette: GodeNehler – saját munka, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=173913475>

Planet 1992, képkocka innen: https://www.youtube.com/watch?v=JJ_1sQyfYM4
Tresor – új helyszín a Köpenicker Straßén, 2008, készítette: Boca Dorada – <https://www.flickr.com/photos/bocadorada/2855497743/>, CC BY-SA 2.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=74749288>

Eisfabrik Berlin-Mittében, készítette: User:Nicor – saját munka, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2940083>

Ostgut. A szerzőség géppel olvasható formátumban nincs megadva. Michael Brossmannt feltételezik szerzőnek a jogtulajdonosi információk alapján. A szerzőség géppel olvasható formátumban nincs megadva. Feltételezhetően eredeti mű a jogtulajdonosi információk alapján. CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=678663>

East Side Gallery, készítette: Vwpolonia75, Jens K. Müller, Hamburg – saját munka, CC BY 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=21026593>

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Ezt a füzetet az EuroSoc#DIGITAL készítette az Empower Youth Explore Stories (EYES) projekt részeként.

Kapcsolat

EUROSOC#DIGITAL gGmbH
Sponholzstr. 11
12159 Berlin

Tel.: +49 (0) 30 - 2023-9615-0
Fax: +49 (0) 30 - 2023-9615-9
info@eurosoc-digital.org

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

(Projektкод: 2024-2-DE04-KA220-YOU-000293002)